

A 1.1 Jan Werich: Ten umí to a ten zas tohle

Délka audia: 02:22

Tady je tesař, klempíř, zedník
a ten, co otesává kameny, je kameník.
A tady služka, orač, kamnář,
ten, když se umeje, je k nepoznání kominík.
Ten dláždí ulice, ten kove podkovy,
ta krmí slepice, ta peče cukroví.
Ten umí to a ten zas tohle
a všichni dohromady udělají moc.

A tu je platněř, kočí, havíř.
Já sfárám dolů do dolu a doluju rudu.
A tady rybář, kejklíř, dudák.
Já vám rád každou písničku na dudy zadudu.
Já louhuju kůže, já z nich šiju boty,
já pěstuju růže, já látám kalhoty.
Ten umí to a ta zas tohle
a všichni dohromady uděláme moc.

My všichni budem na tom lépe,
když dáte rady nám a my vám dáme své rady.
Když všichni všechno všechněm dáme,
tak budou všichni lidi všechno mít dohromady.
I širší ulice a tvrdší podkovy,
kuřata, slepice, pečivo, cukroví.
Když ten dá to a ta zas tohle,
tak všichni dohromady budeme mít dost.

Továrny na kůže, peníze na boty
a do vlasů růže a nový kalhoty.
A olej na stroje a stroje na práci
a práci bez boje, po práci legraci.
A slunce dost a dost, pro staré, pro děti
a děti pro radost a radost pro děti.
A budem společně svět a mír milovat
a budem společně pro ten svět pracovat.
Když všichni všechněm všechno dáme,
tak budem všichni všechno mít dohromady.

A 2.1 Muži na rodičovské dovolené 1

Délka audia: 04:11

Moderátor: Už dnes budou poslanci hlasovat v závěrečném kole o zákonu, který navrhuje placenou otcovskou dovolenou. Tu by mohli novopečení otcové čerpat až po dobu 7 dní. Z nemocenského pojištění by dostávali 70% vyměřovacího základu svého výdělku. To je u muže s průměrnou mzdou zhruba tři a půl tisíce korun za týden. Zákon je z pera Ministerstva práce a sociálních věcí, které se inspirovalo v zemích Evropské unie. Proti se ale staví Ministerstvo financí a podrobnosti teď přidá Barbora Kladivová.

Barbora Kladivová: Dominik Landsman se téměř před čtyřmi lety stal otcem syna Čeňka. Zároveň ale přišel o svou práci. Ze dne na den se tak stal tátou na plný úvazek. Nejdřív dostával od Úřadu práce podporu v nezaměstnanosti, potom rodičovský příspěvek. Kdyby ale chodil do práce, sedm dní placeného volna by v prvních šesti týdnech po narození dítěte uvítal.

Dominik Landsman: Otec, bezprostředně po porodu, zůstane ještě jakoby s manželkou nebo s rodičkou doma, aby se chvíli postaral jak o ni, zchvácenou laktační psychózou, tak i o to mimino. Pokud dostane peníze ten chlap od státu, tak já si myslím, že je to v pořádku.

Barbora Kladivová: Dominikovi se mateřská dovolená povedla. Jeho syn ho inspiroval k psaní blogu s názvem Deníček moderního fotra, který vyšel i knižně. Návrat do zaměstnání tak Landsman neplánuje. Živí ho totiž psaní, kde se stal hlavním hrdinou právě jeho syn a příhody dvou chlapů v domácnosti.

Dominik Landsman: Skoro dva roky mě to jakoby živí. Neplánuju, že bych se jakoby vrátil k původní profesi, ani k žádný jiný profesi. Pokud to ještě budou lidi číst nebo tak, tak zůstanu doma, budu nadále v tom svém kutlochu temným psát a psát.

Barbora Kladivová: Tolik času na kreativitu by ale čerství otcové neměli. Návrh zákona na zavedení placené otcovské poporodní péče pochází z pera Ministerstva práce a sociálních věcí a počítá se sedmi dny, které si novopečení otcové budou moct

vybrat během šestinedělí. Nárok na peníze budou mít jak zaměstnanci, tak podnikatelé, kteří si platí nemocenské pojištění. Říká to Iva Merhautová z KDU-ČSL, náměstkyně pro řízení sekce sociálně pojistných systémů z Ministerstva práce a sociálních věcí.

Iva Merhautová: Ta je určená pro rodiny, pro tatínky, kde maminka porodí a v době šestinedělí, kdy je teda doma s novorozencem, tak by si tatínek v této, v tomto rozmezí těch šesti prvních týdnů mohl vzít až sedm dnů placeného volna a je to vlastně nová nemocenská dávka, to znamená, že by se vypočítávala stejně, jako je nemocenská, že to otcovské má být 70%.

Barbora Kladivová: Pokud návrh zákona projde schvalovacím procesem, zařadí se Česko mezi státy, které podporují otce v prvních dnech doma. Podle údajů OECD mají nejdelší otcovskou dovolenou muži v Jižní Koreji a Japonsku, a to až 53 týdnů, v Evropě je dovolená kratší. Třeba v Německu nebo Finsku si mohou otcové vzít až devět týdnů. Podle hlavního analytika společnosti Deloitte Davida Marka je otcovská dovolená správnou cestou podpory rodin. Zároveň je ale velkým závazkem.

David Marek: V současné situaci si česká vláda může dovolit takový komfort, rozpočtová situace je příznivá, zároveň je ale potřeba vědět, že každé takovéto opatření zakládá i požadavek na financování v budoucnosti, kdy třeba ta situace nemusí být tak příznivá jako v současnosti. Je potřeba mít na paměti, že toto zatíží nejenom rozpočet současné vlády, ale i vlád dalších.

Barbora Kladivová: Otcové by o placenou otcovskou dovolenou žádali svého zaměstnavatele, který by k ní připojil údaje o výši příjmu a zaslal ji na okresní správu sociálního zabezpečení. S otcovskou dovolenou ale nesouhlasí Ministerstvo financí. Podrobnosti dodává Jakub Vintrlík, mluvčí resortu.

Jakub Vintrlík: Navrhované opatření placené otcovské dovolené se nám jeví jako nadbytečné a nevhodně řešené. Navýšilo by výdaje státního rozpočtu

o přibližně jednu miliardu korun a navíc by kladlo další nároky na zaměstnavatele i orgány sociálního zabezpečení.

Barbora Kladivová: Podle Ministerstva práce a sociálních věcí by byly výdaje menší, asi osm set milionů korun. Resort počítá s tím, že si otcovskou dovolenou vybere asi 70% mužů. Podmínkou totiž je, že pár musí žít ve společné domácnosti. Poprvé by si o placený týden s novorozencem mohli muži zažádat v roce 2018. Barbora Kladivová, Český rozhlas.

A 2.2 Muži na rodičovské dovolené 2

Délka audia: 05:05

Moderátor: Posloucháte ranní Radiožurnál. Od února mají novopečení tatínkové šanci zůstat týden doma s manželkou a dítětem na placené dovolené. Jedinou podmínkou pro to, aby mohli jít na takzvanou otcovskou dovolenou, je to, že si platí nemocenské pojištění a jsou zapsaní jako rodič dítěte. Jak opatření funguje v praxi, vysvětlí už Tereza Chlubná.

Tereza Chlubná: Dobré ráno, sedmidenní volno si můžou otcové vybrat do šesti týdnů od narození potomka a stát jim přispěje 70% jejich základního příjmu. Termín volna si muži určují sami a můžou o něj žádat i zpětně. To ale v případě, že se jejich dítě narodilo po loňském 21. prosinci. Ke konci února požádalo o otcovskou dovolenou 2 130 tatínků, mezi nimi třeba i Petr Baumruk z Prahy.

Petr Baumruk: Určitě je to dobrý, protože dovolenou bych si bral tak jako tak, takže vlastně teď budu mít o tejdén víc dovolený. Určitě v létě uvítám možnost si ten tejdén vzít pro klasický relaxační účely.

Tereza Chlubná: Doplním, že otcovská dovolená se netýká jen zaměstnanců, můžou o ni požádat i osoby samostatně výdělečně činné.

Moderátor: Jaký se dá čekat další zájem? I na to už se v ranním interview Radiožurnálu budu ptát Jany Buraňové z České správy sociálního zabezpečení. Vítejte, dobrý den!

Jana Buraňová: Dobré dopoledne, dobré ráno!

Moderátor: Vy jste jen v únoru vyplatili dávku 480 otcům, počet podaných žádostí přitom přesáhl dvě tisícovky. Znamená to, že ty další něco nesplynily, nebo se o nich ještě teprve rozhoduje?

Jana Buraňová: Tak je to ten druhý případ, teprve se o nich rozhoduje. My žádosti od zaměstnavatelů dostáváme se zpožděním, protože oni je mohou předat až po uplynutí sedmi dnů, po které by dávka náležela. Pokud se rozhodne, že podmínky byly splněny, většinou k tomu tak dochází, takže ty dávky

jsou v procesu, na cestě, to znamená: pokud ten dotyčný žadatel splnil podmínky, tak určitě dávka bude vyplacena, je ovšem třeba vnímat ten proces toho zpracování dávek nemocenského pojištění. Je to období jako u jakékoliv jiné dávky nemocenského pojištění.

Moderátor: A odpovídá ten dosavadní zájem Vašemu očekávání nebo jste připraveni, že si otcové na tuto možnost teprve zvykají a ten zájem bude v dalších měsících ještě vyšší?

Jana Buraňová: Tak ono určitě bych si dovolila říct, že asi nelze po prvním měsíci soudit, jestli ten zájem je velký, malý nebo tak akorát. Určitě se ukáže později z dalších údajů, které budeme mít z praxe k dispozici, jestli ten zájem je takový, jak se například uvádělo v návrhu u novely zákona o nemocenském pojištění, kde se vlastně o té dávce uvažovalo a kde byla přijata.

Moderátor: Máte spočítáno, kolik na otcovské dovolené vyplatíte za celý rok?

Jana Buraňová: Tak tady opravdu můžu opět citovat pouze z návrhu novely zákona o nemocenském pojištění, tam se uváděly celkové náklady ve výši 630 milionů korun. V tuhle chvíli, jak jste sám uvedl, provedli jsme 480 výplat v té celkové výši přes dva miliony korun.

Moderátor: Teď už prakticky – jak přesně se ta žádost podává a co všechno pro to otec musí udělat krom toho, co jsme zmínili?

Jana Buraňová: Určitě můžeme ten proces zopakovat. Nejprve je potřeba, aby si tatínek požádal u zaměstnavatele o rodičovskou dovolenou, ta se řídí klasicky zákoníkem práce. Pokud jde potom o tu konkrétní žádost o dávku a tatínek si vyplní předepsaný tiskopis, jeho první stranu, odevzdaný tiskopis zaměstnavateli potom doplní zaměstnavatel na druhou stranu a společně s dalšími doklady, které se dávají k žádosti o dávku, je zaměstnavatel odešle okresní správě sociálního zabezpečení, která o dávce

rozhodne. Pokud tatínek podniká, je tedy OSVČ, tak ten si uplatňuje žádost o dávku přímo na té okresní správě, u které je registrovaný.

Moderátor: Jsou nějaké zamítnuté žádosti? Jinými slovy – jsou nějaké klasické chyby, ve kterých novopečení otcové chybní?

Jana Buraňová: Tak to je ještě teďkon předběžné hodnotit. Teď ta čísla, která máme k dispozici, opravdu se týkají pouze počtu přijatých, evidovaných žádostí a my zatím neumíme dovodit, jestli je chybovost určitého rázu nebo všechno probíhá hladce, protože otcové i jejich mzdové účetní mají informace a orientují se v tom, jaké jsou podmínky nároku na tuto dávku.

Moderátor: A za jak dlouho od čerpání otcovské dostanou tátové peníze? Je tam stanovena nějaká maximální doba?

Jana Buraňová: Tak ta doba u dávek nemocenského pojištění na zpracování je daná jednotně, je to do 1 měsíce od obdržení kompletních a správných dokladů, nicméně v praxi to chodí tak, že se dávky zpracovávají průběžně, takže i z těch celkových čísel u ostatních dávek nemocenského pojištění zpracujeme více než 80% dávek do 10 dnů.

Moderátor: Říká Jana Buraňová z České správy sociálního zabezpečení k otcovské dovolené. Děkuju Vám za rozhovor, na shledanou.

Jana Buraňová: Také děkuju, na shledanou, hezký den.

A 3.1 Střídavá péče 1

AZ – Aneta Zápotocká

Znělka: Houpačky – magazín pro aktivní rodiče.
Na Radiu Wave!

Moderátorka: Posloucháte magazín Houpačky Radia Wave a pozvání k diskusi nad střídavou péčí přijala psycholožka Aneta Zápotocká a advokátka Eva Hrubá a té se teď ptám: co když si střídavou péčí jeden z rodičů nepřeje?

Eva Hrubá: Samo o sobě to není důvodem pro to, aby soud tu střídavou péčí nenařídil. Soud by měl přistupovat k tomu tak, že dítě má zájem na tom, aby byla zachována péče obou rodičů, ale zároveň vždycky musí posuzovat ten individuální, konkrétní případ samostatně, takže bude se určitě zabývat tím, proč si ten rodič tu střídavou péčí nepřeje, a bude se zabývat tím, jestli i přes tady tuhle skutečnost oni spolu jsou schopní, ti rodiče, nějakým způsobem komunikovat a ta střídavá péče, zdali bude nebo nebude v zájmu toho dítěte.

Moderátorka: Aneto, prosím Vás o doplnění – tohle je určitě i otázka na Vás.

Aneta Zápotocká: Pořád soud se z tohoto pohledu dívá na to, co chce dítě, ne co chtějí rodiče. Takže ano, může to být nařízeno, i když si to výlučně jeden ze členů rodičů nepřeje.

Moderátorka: Často se mluví o tom, že střídavá péče je spíš zájmem rodičů, ale dá se říct, že zájem dítěte je totéž jako zájem rodiče, Aneto?

Aneta Zápotocká: To tak bohužel nemusí být, protože i my, co tady sedíme tři, tak každé z nás – ten zájem může být jiný, a to jsme dospělí, natož aby to mohl být pohled dítěte a rodiče. Myslím, že každý z nás, rodičů, když bude mluvit o svých dětech, tak bude mluvit o tom, že mluví v zájmu svých dětí a nemluví v zájmu sebe, ale bohužel často ve vypjatých situacích jako bývá rozvodový řízení, kde často došlo k nám nějakému ublížení, protože prostě to k tomu patří, tak se nám stává, že ten zájem dítěte nemusí být v tu chvíli ten zájem, kterej může vyhovovat dál. Proto

je potřeba, aby se na to podívali nějaký odborníci a nahlídli na to, jestli je to opravdu ten zájem, kterej teďkon pro to dítě bude dobrý. Často se nám stává, že i soud už dneska používá další odborníky k tomu, aby tý rodině pomohl na to nahlédnout, což znamená, že může právě využít služby nějakých psychologů, terapeutů anebo může využít nějaké komunikační prostředek, že si s nima třeba někdo sedne a probere to, pokud je pro ně složité komunikovat. Tam je ještě hodně důležitý si říct, že střídavá péče u malých dětí je samozřejmě mnohem náročnější. Většinou se řeší tak, že ta změna toho styku je mnohem rychlejší, že je třeba u jednoho jenom tři dny, nebo se doporučuje, aby pokud je týden, tak i tak jeden den v tom týdnu byl s tím druhým rodičem. Ať je to ten nebo ten druhý, ale to dítě tam ty vazby má mnohem silnější a mnohem víc se mu stýská. Takže tam je taky, si musíme hnedka říct, že ten kontakt mezi těma rodičema je taky mnohem náročnější, protože k němu dochází mnohem víc.

Moderátorka: U jak nejmladších dětí se obecně ta střídavá péče nařizuje?

Eva Hrubá: Je to zas jako hrozně individuální, já ze své praxe znám i dvouleté dítě. Osobně si nemyslím, že to je úplně jako vhodné, ale za sebe – taky nejsem úplně příznivcem toho, té střídavé péče u těch úplně malých dětí, dejme tomu do těch třeba tří, čtyř let, kdy ta vazba většinou na toho jednoho rodiče, který o to dítě dosavad jako výlučně prakticky jako pečoval, tak je velká.

Moderátorka: Co byste z pohledu svých profesí řekly, že rodinu a všechny její členy čeká, když se rozhodnou jít do tohoto modelu péče? Z pohledu advokátky...

Eva Hrubá: Je to hodně náročné na komunikaci mezi rodiči, protože oni spolu budou muset řešit i ty běžné provozní věci. Měli by, aspoň z mého pohledu, i třeba bydlet nějak blízko sebe, aby v momentě, kdy si to dítě zapomene plyšáka, tak se to dalo v sedm večer vyřešit. Budou muset počítat s tím, že to zasáhne i do jejich dalšího osobního života, ale podle mě i v případě, kdy

by měli dítě ve své výlučné péči nebo měli upravený nějaký styk, prostě to dítě tam je součástí a nový partner nebo partnerka s tím prostě jako musí počítat, akorát že u té střídavé péče je ta samozřejmě míra, míra té péče nebo té výchovy jako vyšší. A co bych určitě jako doporučila, co by měli nebo mohli dělat, aby se na ten soud jako nemuseli obracet, tak je i vyhledat odbornou pomoc tak, aby věděli, jak spolu komunikovat, aby věděli, jak spolu řešit konflikty, aby nějaká banalita nepřerostla v nějaký obrovský problém, aby věděli, jak komunikovat s tím dítětem, co to dítě potřebuje a chce a určitě za tímhle účelem jako doporučuju třeba promluvit si s nějakým psychologem, pedopsychologem anebo za sebe můžu říct, že výborná jako je mediace jako mimosoudní řešení sporů.

Moderátorka: Aneto, prosím Vás, z pohledu psycholožky – na co se mají všichni členové rodiny, i ti blízcí i ti vzdálenější, připravit, když se rozhodnou jít do modelu střídavé výchovy?

Aneta Zápotocká: Myslím, že prvním krokem je se sám zamyslet, jestli jsem toho schopen. Jestli vůbec jsem schopen střídavé péče, a to z různých pohledů. Jsem schopen to, že když u mě 14 dní bude dítě a onemocní, tak můžu být celý 14 dní na neschopence? Jsem vlastně schopen podřídit ten čas tomu dítěti na ten čas, kdy u mě bude? Jsem schopen se prostě dohodnout s tím druhým, když prostě oba budem to potřebovat trochu nějak změnit, protože tak je život a bohužel to nejde nějak přímo nalajnovat. Takže za mě je tam – je to hodně otázka se podívat na to, jaký já mám vlastně možnosti. Jsou moje možnosti, abych toho, co chci dosáhnout, byly pak opravdu reálné a neubližovaly dítěti? Když se mi tohle podaří, tak tam je to přesně to, co tady říká kolegyně, ta komunikace je stěžejní. Hodně rodičů si myslí, že pokud soud nějak rozhodne, tak tak to bude a basta. Ale tím to teprv všechno začíná. Tým komunikace mezi rodiči, ta prostě neustane nikdy, ať soud rozhodne o čemkoliv, tak vždycky tam dává nějakou míru toho, která pak už záleží na těch dvou, jak se domluví, typu... velmi často už se sami rozhodují o tý intenzitě, ten soud rozhoduje až opravdu ve chvíli, kdy rodiče mají velký spory a musí to udělat, ale snaží se i ten soud podporovat je v tom, aby co nejvíc bylo na naplánování jejich. Takže to, co si vlastně oni domluví, a je to jen trochu možné, tak soud jim to rozhodně odsouhlasí.

Moderátorka: Doporučujete, Evo, aby ta dohoda rodičů, ať už je soudní nebo mimosoudní, byla co nejkonkrétnější?

Eva Hrubá: Jak kdy. Podle toho, u jakých klientů nebo u jakých rodičů to je. Někdy ty dohody, třeba které já sepisuju, tak fakt jako konkrétní jsou, když vím, že ty rodiče se prostě nejsou schopni domluvit vůbec na ničem a že jako jejich subjektivní pohled na toho druhého je opravdu jako velmi špatný, že to je ztělesněné zlo, takže tam já mám pocit, že jakékoliv vychýlení z normálu, jakékoliv „dneska nemůžu, nemohl bys zaskočit?“ tak ten druhý potom vnímá jako osobní útok a v takovýchhle případech mně přijde fajn všechno radši mít jako pořešené písemně, i když samozřejmě všechny životní situace člověk nikdy nevyřeší. Ale někdy, když ty rodiče jsou schopní jako komunikovat v pohodě a klape to mezi nima, tak navopak je možná lepší tu dohodu písemně ani mít jako, nebo ani ji písemně nemít a spoléhat se na to, že ta komunikace prostě půjde dál, a když nepůjde, tak se to dá vždycky vyřešit, potom buďto sepsáním té písemné dohody anebo právě třeba tou mediací.

Moderátorka: Na Radiu Wave v Houpačkách mluvíme o modelu střídavé výchovy s psycholožkou Anetou Zápotockou a advokátkou Evou Hrubou a pokračovat budeme za okamžik.

A 3.2 Střídavá péče 2

Délka audia: 05:29

Znělka: Houpačky – magazín pro aktivní rodiče.
Na Radiu Wave!

Moderátorka: Na Radiu Wave pokračují Houpačky, dnes o modelu střídavé péče. Aneto, pro koho není model střídavé péče vhodný vůbec?

Aneta Zápotocká: Myslím, že to není vhodný v rodinách, kde se dítě bojí jednoho z rodičů a nechce s ním být.

Moderátorka: Do jaké míry vlastně to dítě vůbec do těch počátečních fází, příprav toho rozchodu a úpravy té péče zapojovat?

Aneta Zápotocká: Rozhodně zapojovat, máme bohužel pořád spoustu rodičů, který se snažej to dítě z toho úplně vymanit a říct mu to, až když je na konci procesu. Záleží to na věku, na situaci, určitě to bude úplně jinak vypadat u čtyřletého dítěte nebo u patnáctiletého dítěte. To dítě to ví, cítí to, ví, že se něco děje, jenom neví co, čeká, co se stane.

Moderátorka: Evo, pro koho není střídavá péče vhodná?

EH: Já se domnívám, že úplně pro ty malé děti, a pak se domnívám, že pro děti, jejichž rodiče nejsou schopni prostě spolu vůbec jako komunikovat. Pak ještě jsou takové jako specifické případy, samozřejmě když ty rodiče bydlej daleko od sebe.

Moderátorka: Aneto, jak střídat nejlépe? Jak často a kde?

Aneta Zápotocká: Já myslím, že úplně nejlepší model je, když to nemusí nikdo přímo stanovovat, když ta rodina je schopná se domluvit a je schopná se vlastně navzájem přizpůsobit. To by byl úplněj ideál, když to přeženu, když dítě prostě po deseti dnech řekne: „Hele, já bych chtěl jít k mamce.“ – „Jo, jasně, tak běž.“

Moderátorka: Takže je to model dvou domácností, mezi kterými dítě přechází?

Aneta Zápotocká: No, úplnej ideál je určitě, když dítě může zůstat ve stejném prostředí a střídají se u něj rodiče. Zároveň vím, že tenhle model je pro rodiče velmi náročný i na jejich osobní život, ale pokud se koukáme z pohledu dítěte, tak tohle dozajista dle výzkumů je nejlepší.

Eva Hrubá: Já to přesně jako svým klientům taky nedoporučuju tady tohle střídání se v tom jednom domě, protože to klade obrovské nároky zas na vzájemnou komunikaci, na spolužití a najednou vlastně sdílíte prostě společný byt, ten dům s člověkem, se kterým už bydlet nechcete. V praxi to ve velice minimálně případech jako je realizovatelné. Za mě třeba je fajn, pokud ty rodiče bydlí třeba ve stejném domě a každý v jiném patře, s tím jsem se třeba setkala, anebo aspoň bydlí blízko sebe v rozmezí třeba 100, 200 metrů.

Moderátorka: Setkaly jste se ve svojí praxi psychologky a advokátky s diskriminací mužů úřady, institucemi anebo i samotnými ženami? Aneto?

Aneta Zápotocká: V posledních letech ne, v posledních letech je tohle velmi setřené a nestává se to.

Moderátorka: Jo, takže dá se říct, že dochází k nějakému vývoji?

Aneta Zápotocká: Určitě, tak dá se říct, že ten vývoj je krátký, protože v České republice se bavíme o 20 letech fungování této možnosti, což je pořád hodně krátká doba na to, abysme se mohli podívat, ale i když se jenom podíváme vývojově, tak třeba v roce 2005 bylo 400 dětí takhle umístěno, v roce 2015 to bylo přes 3 000 dětí takhle umístěno. Takže ten vývoj tam jde, i že se to děje mnohem častěj.

Moderátorka: Evo?

Eva Hrubá: Já si myslím, že pořád jako v nás je zakořeněné to, že dítě patří k matce a že i když se všichni snažíme jako dělat, že ne, že tam jako máme

to objektivní hledisko, ten ústavní soud se k tomu jako jednoznačně vyjadřoval, tak si myslím, že v mnoha případech podvědomě to tam možná všichni máme. Ale myslím si, že to je hodně dané jako tím, že to už tady taky bylo řečeno, že to je především ta matka, kdo o to dítě pečuje, hlavně jako v začátcích, a je to především otec prostě v našich domácnostech, kdo vydělává ty peníze. Jsou samozřejmě jako výjimky, přesně rodič, otcové odchází na rodičovské dovolené, ale jsou to pořád jako mizivá procenta. A myslím si, že i skrz tady tohle potom ti otcové mají složitější postavení v tom řízení. Protože oni vlastně musí prokazovat, že se o to dítě dokážou postarat, i když to doteď nedělali. V zásadě jsem pro to, aby ta střídavá péče jako byla, ale myslím si, že v některých případech je potřeba na ni najet pomalu, aby právě ten rodič, který o to dítě třeba doteďka jako až tak nepečoval, to dítě na něho není až tak zvyklé, prostě je zvyklé, že ho vidalo třeba jenom o víkendů nebo jenom po večerech, tak aby se... a i ten otec vlastně, když teda budeme mluvit gendrově nekorektně, protože tak to většinou je, tak i ten otec se musí najednou naučit jako zjišťovat, kde má dítě schované oblečení, jak se vaří to jídlo, které von jí, co vlastně nejí a tak dál. Takže si myslím, že je vhodné třeba nejdříve nastavit nějaký postupně jakoby režim nějakýho styku, ten postupně jako rozšiřovat, až se z toho stane třeba střídavá péče, že i pro to dítě to bude jako méně násilné.

Moderátorka: Aneto, Vy jste si střídavou péči zažila, když jste byla dítě, můžete říct, jak na to vzpomínáte?

Aneta Zápotocká: U nás střídavá péče probíhala nařízená soudem, kdy o to žádal otec. Neprobíhala v těch představách, o kterých jsme se tady dneska jako bavily, že by měla. Naši rodiče nekomunikovali, probíhalo to tak, že ze školy jsme měli jít do druhýho bydliště, takže jakoby ten přesun byl vždycky na nás, abysme si to obstarali, co s sebou potřebujeme, takže se nám velmi často stávalo, že nám něco chybělo. Zároveň tam neprobíhalo to, že bysme si v té době mohli jít k tomu druhýmu rodiči pro nějaký jiný věci, takže se dá říct, že jakoby v tom ideálním smyslu, o kterým jsem se bavily, tak neprobíhala. Proto byla ukončena. Ale zároveň musím říct, že jako to, co podstatný stejně považuju, je, že vlastně moje matka udělala to, že nikdy o otci nemluvila špatně, vždycky všechno jakoby podpořila a nechala to být, a tím nám dala tu šanci, že ať to tenkrát bylo jakkoliv náročný,

tak jsme si tu cestu mohli právě časem najít, že tam ten čas byl mnohem potřeba větší, abysme mohli do nějakýho, do nějaký komunikace projít, a mohli jsme bejt u obouh rodičů.

A 4.1 Tichá domácnost

Délka audia: 03:12

Není doma, vždycky všechno tak,
jak by si člověk představoval,
někdy to jde právě naopak,
s tím bych vás nerad unavoval,
u nás se nekřičí, u nás se nespílá,
u nás je zvláštní idyla.

Tichá, tichá, naše domácnost je tichá,
tichá a s konverzací nikdo nespíchá,
tichá, tichá, naše domácnost je tichá,
tichá, jen vodovodní kohout tiše vzdychá,
tichá, je pozdě honit bycha.

Není doma, vždycky všechno tak,
jak by to žena měla v plánu.
Celý večer čekáte, a pak:
on přijde o půl páté k ránu,
u nás se nekřičí, u nás se nespílá,
u nás je zvláštní idyla.

A 5.1 Přátelství a sociální sítě

Délka audia: 04:48

Moderátor: Ta definice přátelství...proměnila se? Řekněme za posledních 10 15 20 let? S nástupem třeba moderních technologií?

Lenka Šulová (katedra psychologie, FF UK): Tak... Já si myslím, že narazíte na docela zajímavé téma, protože určitě nové technologie přináší do téhle oblasti něco nového. Úplně nový fenomén. Nicméně, já se domnívám, že přátelství se proměňuje, jak v historických obdobích, protože si myslím, že čím je nám hůř, tím víc je pro nás přátelství významné. Neboli přátelství v době válek nebo přátelství v době nedostatku vnímáme úplně jinak než přátelství v době, kdy řada lidí z velkých městských aglomerací dokonce vyhledává to být sám. Existuje pojem tzv. singles., kteří si všechno opatřují, řekla bych prostřednictvím nějakých služeb, internetu apod. A vlastně nikoho nepotřebují. Jim dobře samotným.

Moderátor: Jinými slovy... Když vznikne přátelství v době krize, v době války, v době nějakého nedostatku, je pevnější? Přetrvá déle? Než to, které vznikne, řekněme v době míru? V uvozovkách.

Lenka Šulová: To je zase dobrá otázka. Já si myslím, že přátelství nezávisí jen na té situaci, jakou já jsem tady naznačila, ale že také záleží na osobnosti člověka, protože jsou lidé, kterým jako přítel opravdu stačí pejsek. Anebo přítel virtuální. Třeba nějaký hrdina jejich oblíbeného románu. A jsou rádi sami. A jsou zase lidé, kteří opravdu potřebují širokou síť kamarádů a přátel, ale i ti nám řeknou, že to jsou tři mí nejlepší nebo nejvěrnější. Neboli i ti, kteří mají velmi široké kamarádké a přátelské sítě, tak vědí dobře, že někteří z nich jsou ti praví. No a pak si ještě myslím, že hodně velkou roli hraje doba, ve které mluvíme o přátelství. Nejenom doba z historického hlediska, ale i doba, kolik je nám let. Protože se ukazuje, že takovým klíčovým obdobím pro formování přátelství, je třeba předškolní věk. Kdy my, kdybychom nemohli být se svými přáteli, tak je to dokonce vnímáno jako deprivační činitel. Neboli rodiče, kteří nepouštějí děti mezi ostatní děti v době 3 až 6 let, tak je poškozují. No a potom je strašně významné období

dospívání, protože v době dospívání my najednou na tu vrstevnickou a na tu rovinu přátelských vztahů vsázíme mnohem víc než kdy jindy v životě.

Moderátor: Ten pojem „přátelství“, slovo „přítel“... Do jaké míry změnilo jeho vnímání nástup Facebooku? Kde se označují lidé, se kterými zkrátka komunikujeme, jsme v nějakém spojení, ale jestli to jsou přátelé doopravdy? Tak jak jsme o tom teď mluvili. To se asi těžko dá říct.

Lenka Šulová: No, já za sebe si myslím, že by bylo asi mnohem přesnější uvádět, kolik já mám kontaktů, než kolik já mám přátel. Protože velmi často si někdo zvykne komunikovat třeba s někým na Facebooku a má pocit, že to je ten jeho nejlepší přítel a že bez nějakého zachatování s ním by neměl den svůj smysl. A potom zjistí, že on si představoval, že to třeba krásná žena a zjistí, že je to patnáctiletý mládenec, který se do nějaké role jenom stylizuje. Neboli já se domnívám, že přátelství bez toho přímého fyzického kontaktu není možné.

Moderátor: To znamená ani třeba korespondenční přátelství, přátelství na dálku...nemůže takto vzniknout opravdové přátelství podle vás?

Lenka Šulová: Určitě ano, ale musí být na základě existujícího, reálného vztahu, že já toho člověka znám, že jsem ho viděla, že si ho vážím, třeba pro nějaké jeho činy, projekty, díla...že jsem s ním strávil krásnou dovolenou, že jsem s ním byl dva roky na vojně...nebo něco podobného. Že ho prostě znám. A potom samozřejmě v dnešní době dokonce existují vztahy, jako partnerské vztahy, na dálku. Že lidé jsou v manželství, ale vidí se pětkrát za rok. Nebo něco podobného. Takže existují vztahy na dálku, ale myslím si, že pokud nejsou postaveny na reálném kontaktu v tom počátku, takže to nemůžeme de facto označit jako to pravé přátelství v tom pravém slova smyslu.

A 6.1 Falešné zprávy

Délka audia: 02:10

Nejen fotografové bilancovali loňský rok. I vyvraceči fake news sestavovali žebříčky těch nejabsurdnějších nepravdivých zpráv loňského roku. Jaké dezinformace kolovaly na internetu a sociálních sítích v roce 2018?

Téma pro Pavlu Fírbacherovou. Pavlo?

Dobrý večer. Zvláštní tým expertů, kteří spolupracují s Evropskou komisí, pomohl odhalit už přes 4 500 dezinformací. Ty nejbizarnější z loňska? Tak třeba články o tom, že Evropská Unie legalizovala pedofilii, švédské děti se modlí k Alláhovi, nebo že Ukrajina prohlásila Hitlera za národního hrdinu. A další zprávy, které se nestaly, ale lidé je přesto sdíleli. V Polsku vznikl koncentrační tábor pro uprchlíky nebo spiknutí Západu proti Rusku v Eurovizi. Opakuji, že nic z toho se nestalo.

A trocha nadsázky od evropských analytiků. Rok 2018 nepřinesl žádný zákaz Velikonoc, ani vánočních symbolů. A i tuzemští novináři vytvořili svůj žebříček falešných zpráv, konkrétně ti ze Seznam Zprávy. Témata: Sex, fotografie státníků a uprchlíci. Ale postupně: Písemný souhlas k pohlavnímu styku ve Švédsku. To se také nestalo. Jak vznikl fake news? Chybou v překladu, a to doslova. Švédští poslanci měnili definici znásilnění a část médií přebrala informaci, kde fyzický souhlas, tedy aktivní zapojení přeložili jako písemný souhlas. A další lež. Část českých médií napsala, že prezident Miloš Zeman jako jediný seděl kvůli vyčerpání na společné fotografii státníků ze zemí NATO. Na oficiálním snímku stojí, posadil se ale až později. A fake news přidělávají práci i policii. Ta loni musela vyvracet, že na pražské Masarykovo nádraží 1 500 migrantů. Tehdy tato fotografie měla potvrdit zaručenou zprávu z Facebooku. Jenže snímek není z Prahy a nezachycuje migranty. Přesto za pár hodin nasbíral 10 000 sdílení.

A 7.1 Ivan Mládek: Zobali vrabci, zobali

Délka audia: 02:19

Zobali vrabci zobali,
igelitové obaly,
nechali je tam rolníci,
měli v nich sváču vonící.

Zobali vrabci, zobali,
igelitové obaly,
nebozí ptáci kynuli,
někteří málem zhynuli.

Stalo se mi včera ráno,
šel jsem od milé právě,
vrabec bledý jako stěna
vrávoral proti mně v trávě.

Sotva se držel na nohou,
břicho měl nafouklé, naříkal,
za chlupy jsem ho uchopil,
ke zvěrolékaři utíkal.

Doktor ho proklepal, změřil tlak,
vypumpoval z něj igelit,
než půjde vrabčák na vojnu,
bude už brzo zdrav a fit.

Zobali vrabci, zobali,
igelitové obaly,
nechali je tam rolníci,
měli v nich sváču vonící.

Zobali vrabci, zobali,
igelitové obaly,
nebozí ptáci kynuli,
někteří málem zhynuli.

A 8.1 Wabi Daněk: Stromy

Délka audia: 02:47

Dýmem výfukovým zamlženej svět,
uprostřed šňůry vozů pomaloučku vpřed,
výlet rodinný se koná právě dnes
mý děti chtějí vidět, jak vypadá les.
Už jsem byl s nima skoro všude,
a děti louděj, táto, kdy už ten les bude?
Copak já vím?

Dívka z informací, když jsem se jí ptal,
řekla, někde jistě bude, musíte jet dál.
Prý snad na Moravě nebo u Semil
podle tajné zprávy ještě kousek lesa zbyl.
Proč místo lesa moje děti
nechtěly navštívit třeba skládku smetí?
Těch máme dost.

Ráno, až se skončí tenhle divnej sen,
obujem si boty-šlapky vyrazíme ven,
půjdem za nosem a vím, že ještě dnes
najdem skládku smetí, ale taky les.
Pohoří z rezavýho plechu
krásně se vyjímá v kapradí a mechu.
Popel a dým, kdo mi poví, co s tím.

A 9.1 Ve Finsku se člověk cítí v bezpečí

Délka audia: 02:33

Moderátorka: Ve Skandinávii žije skoro půl století. Do Finska se přestěhovala za svou láskou. Jaké byly začátky varhanice Libuše Filipové? O tom si s ní v Helsinkách povídal Pavel Novák.

Pavel Novák: Jak dlouho už tady bydlíte?

Libuše Filipová: No tak tady bydlím 30 let, asi.

Pavel Novák: Zouvají se Finové? Zouvají.

Libuše Filipová: Zouvaj, ale nemusíte se zouvat.

Pavel Novák: Jo.

Libuše Filipová: Ne. My půjdeme na terasu stejně ještě.

Pavel Novák: Aha, tak jo.

Libuše Filipová: No.

Pavel Novák: Čím to, že teď žijete ve Finsku, že tady žijete už 48 let. Jste říkala.

Libuše Filipová: No tak to tím, že já jsem byla jako varhanice Pražský konzervatoře. Ukončila jsem varhanní oddělení a dostala jsem nabídku vod Pragokonzertu, jestli bych nejela s kapelou do Finska. Já jsem si říkala, za svoje peníze v životě se do Finska nepodívám, to je daleko. Jako tenkrát to bylo takový nějaký jako vzdálený. Vůbec jsem netušila, co a jak. To bylo v roce 70, jo. To jsem skončila „konzervu“. A pak jsem prostě nějak tak byla tady tři roky. Jsem jezdila i ve Švédsku, jsme jezdili s kapelou. No a jako mladá holka, že jo, tenkrát, tak jsem se zamilovala, vdala, udělala si dceru. Jako... a zůstala jsem tady. Samozřejmě. Takže vod sedmdesátýho třetího nebo čtvrtýho by se dalo říct, tady žiji. Nastálo.

Pavel Novák: Finština není úplně jednoduchý jazyk. Alespoň podle mého prvního poslechu. Jaké byly ty začátky s finštinou? Když jste sem přišla, rozhodla jste se, že tu budete bydlet. S manželem jste asi mluvili anglicky...

Libuše Filipová: Finsky.

Pavel Novák: Finsky? Hned od začátku finsky?

Libuše Filipová: Hned od začátku finsky. Já jsem měla to štěstí, že naproti v domě ve Vantaa, kde jsem bydlela na začátku, tam bydlely dvě takové paní, která jedna byla lektorka a druhá byla profesorka finštiny. Voni vždycky chtěly se učit na piano. A nikdy neměly možnost. Tak jsme si to vyměnily. Takže já jsem je učila na piano a voni mě učily finštinu. Takže prostě jsem měla to nejlepší školení, co jsem mohla mít.

Pavel Novák: Jestli se to dá porovnat, kde se žije radostněji? Ve Finsku, nebo v Česku? Ne lépe, neříkám, že lépe. Radostněji.

Libuše Filipová: Jo, jo, já vám rozumím. Tak radostněji bych řekla v Česku, protože tam je větší sranda jako. Nebo legrace, že jo, se říká. Ale prostě tady se žije zase klidně. A tady máte takovej... jak bych řekla... tady máte pocit, že jste v bezpečí.